

La universitat del futur, els reptes del present

Per a posar les nostres capacitats al servei de la societat necessitem recursos i legislació que acompanye

EVA
Alcón*

El desenvolupament sostenible —en la seua triple dimensió: social, ambiental i econòmica— i la transformació digital són, possiblement, els dos exemples més reconeguts del canvi d'època que vivim i que s'ha accelerat després de la pandèmia. Un context davant el qual les universitats, com a institucions de generació de coneixement, estem cridades a reforçar les nostres capacitats de resposta, i un futur tan pròxim que exigeix decisions hui, sense demores.

El debat universitari sobre la universitat del futur va quedar plasmat en el document Universitat 2030, aprovat en 2021 per l'Assemblea General de Crue Universitats Espanyoles després d'una àmplia reflexió. El punt de partida no va ser casual. Ens preguntem quina societat volem per a 2030 per a així saber quina universitat necessitem. I la resposta, que amb el pas del temps confirma la seua vigència, és que les universitats espanyoles del 2030 hauran d'estar implicades en un desenvolupament sostenible i ser impulsores d'una investigació basada en la curiositat i en la resolució de problemes que preocupen la societat. La universitat ha de consolidar-se com un nou espai d'oportunitats en el qual els ciutadans i les ciutadanes puguen progressar i arribar tan lluny com les seues capacitats els permeten.

Aquell debat s'ha vist ampliat amb la celebració de la VII Trobada Internacional de Rectors Universita que, aquest mateix mes de maig, ha reunit a València 700 rectors i rectores i líders universitaris de catorze països, entre altres personalitats de la política, l'empresa i d'institucions nacionals i internacionals. La Declaració de València ha reiterat el compromís de les universitats amb el desenvolupament sostenible i la necessitat de reforçar la formació al llarg de la vida, l'impuls a l'em-

prendoria i la innovació i potenciar les xarxes de col·laboració entre les universitats, en paral·lel a una major internacionalització, com a objectius en un futur més immediat.

La base d'aquests documents, encara que redactats amb dos anys de diferència, respon a una mateixa idea, i que recull ací tal com es va expressar coincidint amb la trobada internacional de València: la universitat no és només un lloc ni un moment, sinó el punt de partida en el qual sorgeixen els desenvolupaments que regiran la societat en les següents generacions. És més, les universitats tenim l'oportunitat, i també la responsabilitat, de promoure el compromís social, a mitjà i llarg termini, de les generacions que han de ser el motor de l'economia, l'educació, la política, la salut i la cultura en els pròxims anys.

Ja tenim traçat el futur que volem per al sistema universitari, però ens falten (i a vegades ens fallen) les decisions del present.

Comencem pels canvis normatius. L'esperada Llei orgànica del sistema universitari (LOSU) va generar tantes expectatives en l'inici de la seua tramitació com incerteses deixa

El debat universitari
sobre la universitat del futur
va quedar plasmat en el
document 'Universitat 2030'

Les universitats tenim
l'oportunitat, i també la
responsabilitat, de promoure
el compromís social

en la seua aprovació. I no és una excepció. Som moltes les universitats que hem advertit dels riscos que els canvis normatius poden tindre en les pràctiques externes per l'efecte dissuasiu sobre l'oferta, pràctiques essencials per a una formació integral i compromesa amb l'ocupabilitat de l'estudiantat universitari. Per tant, urgeix un diàleg responsable, que s'escolte les universitats i que es reconduïsquen algunes d'aquestes decisions.

Però, sens dubte, el finançament del sistema universitari públic continua sent el principal taló d'Aquilles si de veritat volem aprofitar el potencial de les universitats com a vector de canvi social, econòmic i ambiental davant desafiaments complexos i globals.

Per això, resulta necessari reivindicar amb contundència un finançament públic —tant del Govern central com de les comunitats— per a l'educació superior equiparable a la dels països de l'OCDE i una lleialtat institucional en la qual es genere una compensació econòmica per les decisions legislatives que acaben generant despesa per a les universitats. Volem posar totes les nostres capacitats (formatives, d'investigació i de transferència del coneixement) al servei de la societat i per a això necessitem recursos i una legislació que acompanye per a aconseguir-ho.

Davant els canvis profunds als quals estem assistint és fonamental entendre la capacitat de les universitats de transformar la societat. I és fonamental que puguem aprofitar el nostre potencial per a dirigir el canvi cap a un progrés responsable, des d'unes universitats obertes i inclusives i compromeses amb la transparència en les seues activitats, amb els principis de democràcia i llibertat i amb la responsabilitat social universitària.

La universitat del futur, i amb això la societat del futur, exigeix resoldre tots els reptes que es conjuguen en present. Situar la generació, transmissió i transferència del coneixement en el centre de l'activitat econòmica i social d'un país és sempre garantia d'un major desenvolupament. I les universitats són elements clau en aquest procés. ■

***Rectora de la Universitat Jaume I**